

Nro. 2.

A' FELS. CSÁSZAR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden Januarius 5-dik napján 1813-dik
esztendőben

B é t s.

A' Hertzeg *Schwartzenberg* vezérlése alatt
lévő Austriai segítő ármádától Jan. 1 ső napján
érkezett Bétsbe a' hivatal szerént való legújabb
tudósítás, a' melly Dec. 24-dikén indúlt *Bialistokból*, a' hol akkor volt a' fő hadiszállás.
Ezen tudósításban úgy adatnak elő a' leg újabb
környülállások, hogy a' mi ármádánk, mineku-
tánna néki tudtára esett volna, hogy a' Fr. se-
regek *Wilnát* oda hagyták, a' maga *Nieswitz*
és *Slutzk* felé kiküldözött tsapatjait *Slonim*
mellett Dec. 14-dikén özsze vonván, innen a'
Niemen felé kezdett nyomúlni, hogy további
fordulásait a' szerént, mint a' környülállások
kivanni fogják, vagy *Grodno* vagy pedig *Bi*

B

aly st o k felé folytathassa: hanem 'a' későbbi környülállások tsakugyan arra határozták fő vezérünket, hogy Bialystokon által 'a' Warschauer Hertzegségbe nyomúljon-bé seregeivel, 'a' melly plánumát olly szereatsésen is végre hajtotta fő vezérünk, hogy kiküldött tsapatjai között tsak egyet is el nem foghatott az ellenség, és egyéb kárt sem tehetett.

* * *

Bud á r ó l azt írják Dec. 31-dikén, hogy ott oly nagy és tartós hideg volt néhány napoktól fogva, 'a' millyenre nem könnyen emlékeznek, és hogy Dec. 28-dikán 16 gráduson fellyúl mutatott 'a' hideg mérő. — Mi is írhatjuk *B é t s b ő l*, hogy itt is ugyan azon napon volt az idén 'a' leg nagyobb hideg; 15 és 16 gráditok között állott 'a' hidegműtató: de nevezetesebb volt az, hogy 'a' hideg idő oly hirtelen megváltozott, hogy 24 óra mulva 'a' *nulla* körül járta' hidegműtató. Azóltaváltozás nélkül tart az olvadás, 's' 'a' leg rútabb sáros idő. Még esső is esik némelykor.

Warschauer Hertzegség.

Dec. 22-dikén írták Warschau városából, hogy 'a' külső dolgokra ügyelő Frantzia Minister 'a' Bassanói Hertzeg, néhány napokig való ott mulatása után Páris felé útnak indúlt. Ugyan ezen Hertzeg *Berlinen* által folytatván útját Páris felé Dec. 24-dikén, néhány óráig tartó audiencián volt 'a' Királynál, 'a' melly után Frantzia Cs. Adjutans Gróf Narbonnévol, 'a' Castiglioni Hertzeggel, és Gróf Desaix Osztályos Generállissal együtt, 'a' Királynál ebédelt.

A' Lengyel Szövetség meghívó hirdetést intézett a' nemességhez az eránt, hogy a' haza védelmezésére minnyá ok keljenek-fel és fogjanak fegyvert. Sem korosság sem rang meg nem ment senkit az insurgálástól. A' ki maga fel nem kelhet, más jó, egészséges, erős embert tartozik állítani. Lóval és leg alább egy láatsával fel kell készülvé lenni minnyájoknak.

Nagy Britannia.

A' *Londoniak* a' Moskau városának elége által szerentsétlenségre jutott Oroszokról megemlékezvén, gyűjtemént tsínáltak számokra, a' melly a' múlt December' elejéig már valami harmadfél millió forintokra telt volt.

A' Régens Princztől mostauság a' Parlamentomba küldetett követségek között ez a' kettő volt a' nevezetesebb, *először*, hogy Lord Wellingtonnak a' hazához mutatott rendkívül való szolgálótaiért 100,000 font sterlingeket (a' mi jó pénzünk szerént valami egy millió forintokat) — *másodszor*, hogy az Orosz birodalomnak hadi segedelmet, határozzon a' Parlamentom. Az elsőt a' mi illeti, ez minden ellentmondás nélkül meghatározottatott. Lord *Liverpool* azzal is magasztalta ennek alkalmatosságával egyéb dítséretek között Lord Wellingtont, hogy ő azon 8000 font sterlingekből álló fizetést, mellyet néki Portugallia, mint fő vezérnek fizetni tartozott, sőt fizetni is akart volna, el nem fogadta, ezt mondván, hogy néki illendően megjutalmaztatja Anglia minden érdemeit, és ő azt kívánja, hogy ez a' summa a' magokat megkülömböztető Portugallus tisztek között osztattassék-ki. — A' mi az Orosz birodalomnak adandó hadi segedelmet illeti,

ez ellen, az Angliai bévett rendtartás szerént, mint a' Ministerium kívánságainak mindenkori ellenzői, most is elleneszegezték magokat *Withbread* és *Burdett* nevű két nevezetes ellenkező emberek, azt mondván, hogy az ember maga magához lévén legközelebb, magát segítse inkább mint más távolabb lévőket; elegenden vannak Angliában, kiket ez a' hadakozás inségre juttatott, ezeknek kell inkább azt a' summát kiosztani, mellyet az Angliai Ministerium az Orosz birodalomnak akar adni A' Princznek ezen kívánsága felett való további tanácskozás a' következő ülésre tételt által. — (Ezek az Angliai dolgok a' Párisi újságokban jöttek - ki.)

Hadi Történetek.

Végezete a' Fr. nagy armáda 29-ik bulletin-jének, melly a' közelébbi M. Kurir' utolsó lapján félbe maradt: —

„A' Bellunói Hertzeg a' maga résziről határozatosan megtámadta az ellenséget, megverte azt, elfogta 5 vagy 6 száz embereit, és a' hídtól egy lövésnyi távolságra tartóztatta őtet. Gen. *Fournier* szép bévágást tett a' lovassággal. A' Reczinai verekezésben sokat szenvedett a' Volhyniai armáda. A' Reggiói Hertzeg (*Oudinot*) megsebesedett; oldalban tsapta - meg egy puska golyóbis: de nem veszedelmes a' sebe. Mi Nov. 29 dikén megmaradtunk a' tsatázó mezőn, a' honnét vagy Minsk vagy pedig Wilna felé folytathattuk volna további útunkat. A' Minsk felé menő út egy erdőn és miveletlen mocsaras helyeken viszen által, a' hol lehetetlen lett volna megélni az armádának. A' Wilnai nagy út ellenben igen jó fekvésű vidékeken megyen által. A' lo-

vasság nélkül maradott 's csak kevés munitzióval bíró ármádának, a' 30 napokig tartott útas miatt ellankadván, 's betegeit és ennyi verekedések után megsokasodott sebeseit magával hozván, szükséges vala megérkezni a' maga magazinaihoz. Nov. 30-dikán Plechnitsiben, Dec. 1-ső napján Slaikiben, 3-dikán pedig Molodetschnóban volt a' hadi szállás, a' hova megérkezett hozzá Willnából az első szállítvány. Minden sebesek, bagázsia 's egyebek, a' mik az ármádát a' menetelben akadályoztatni szokták, Willnába küldettettek. Mind ezeknek resultátuma kevés szókkal annyiban áll, hogy az ármádának, a' fenyíték, a' lovasság, az artiléria, 's egyéb készületek' helyreállítatására, és nyugalomra van szüksége. Leg első szüksége a' nyugalom. A' készületek és lovak már érkeznek. Generális Burciernek már 20,000 darab lovai állanak készen külömbkülömb tartalék helyeken. Az artiléria már kipótolta a' maga veszteségit. A' Generálisok, tisztek, és közemberek sokat szenvedtek a' strapátzia és szükség miatt. Sokak elvesztették bagázsiaikat rész szerént lovaiknak elveszése, rész szerént a' Kozákok' leskelődések miatt. Sok magános embereinket, a' helyeknek méregetésekben foglalatoskodó inzsínörjeinket, és sebes tisztjeinket, a' kik vígyázatlanúl útasván, a' veszedelemnek akarták inkább kitenni magokat, mint sem hogy a' szállítvánnyal útaszta volna, a' Kozákok' kezire kerültek. A' Császár ezen mozdulások alatt a' maga testőrző seregének közepében útaszott szünetlenül, mellynek lovasságát az Istriai, gyalogságát pedig a' Dantzka Hertzeg vezérelték. A' Császár meg volt eléged-

ve azon jó indulattal, mellyet a' testőrző sereg kimútatott, melly szerént az mindenkor kész volt megjeleni mindenütt, a' hol a' környüláltások kívánták, a' melly környülállások azonközben mindenütt, olyanok voltak, hogy ezen seregek tsak a' megjelenése elégséges volt, és nem kellett verekedni. A' Császárt mindenütt a' Neufchateli Hertzeg, a' Nagy Marschal (Duroc), a' Nagy Lovászmester, 's az Adjutánsok, és egyéb Udvarnokok kísérték. A' Frantzia lovasságnak úgy oda lett volt minden lova, hogy azon tiszteket, a' kiknek tsak egy lovok megmaradott, öszsze lehetett gyűjteni 's belőlök 4 Svadront formálni, mellyek között egyikegyik 150 emberekből állott. A' Generálisok Kapitányi, az Obersterek altiszti szolgálatot tettek benne. Ez a' szent sereg, melly a' Nápolyi Király' fő vezérsege alatt Gen. *Grouchy* által vezéreltetett, sohol semmi mozdulásokban le nem vette szemét a' Császárról. Az ő Felsége' egészsége soha nem volt jobb, mint ekkor."

*
*
*
A' *Petersburgi* újságban ezek jelentetnek: —,

„A' Nápolyi Királlyal (*Tarutino* mellett Oktob. 18-dikán) történt ütközetre, és *Moskau* városának a' Frantzia seregektől lett kiüresítettésire nézve, ugyan azon hónap' (Oktober) 28-dikán közönséges innepi solennitások tartattak Petersburgban. —

„A Svétziai Koronaörökös 's ennek fia *Oskar*, az Orosz birodalombéli Sz. András Rendjével; Svétziai Generálmáyor Gróf *Löwenhielm*, 's Orosz Generálmáyorok *Ilowaiski* és *So*

29
polsky a' Sz. Anna Rendjének első rangú czímerével; Swécziai Generálieutenant Gróf *Mörner*, 's Orosz Generálmáajorok *Kosakovszky* és *Helreich*, ugyan ezen Rendnek gyémántos czímereivel ajándékoztattak - meg. —

„Hertzeg *Kutusow* egy gyémántos és bo-rostyán koszorúval felékesített kardot — Lovasság' Generálissa Báró *Bennigsen* Sz. And-rás Rendczímert és 100,000 Rubelt — 's mind azok a' katonák, a' kik a' feljebb említett napon és helyen a' Nápolyi Király ellen való vereke-désben jelen voltak, fejenként öt-öt Rubelt kap-tak ajándékba.

* * *

A' *Petersburgi* újságban külömbkülümb *bül-letinek* jöttek - ki az Orosz nagy ármádától azon Novemberi történetekről, mellyek már es-mereteseek Olvasóink előtt a' Frantzia tudósítá-sokból. Némelly környülállások e'képpen adat-nak elő ezen Orosz *bülletinekben*: —,

„A' nagy ármáda nyomban követi a' Fr. se-regeket. Nov. 7-dikén megtámadtunk Dorogo-busz mellett egy Fr. szakaszármádát; sok embert megöltünk; elfogtunk 600 embert és 6 ágyút. Nov. 8-dikán megtámadta Gen. *Platow* a' Fr. 4-dik ármádát a' Buchowczinai úton, és azt egészszen semmivé tette. Az öszszezavarodás közönséges volt. Elfogtunk 62 ágyút, sok pus-kaporos szekeret, az ellenséges sereg' bagázsi-áját, archivumát, plánumait, Soissons nevű Ge-nerálist, 100 tisztet, és 3500 embert. —

„Gen. *Milloradovich* Nov. 9-dikén 21 ágyút vett - el a' Solowijewi tsatában. Éppen

akkor Gróf *Orlow-Denisow* is elfogott a' Smolenski úton Lachow mellett 1000 embert, 's egy azután következett öszszetsapásban, a' hol az ellenségnek 2000 emberei elhullottak, Gen. *Augereaut* arra kényszerítette, hogy magát 65 tisztekkel és 2000 közemberekkel együtt fogságra adja. Ugyan ezen Generálisunk ugyan azon napon Klimentinow nevű faluban az ellenség' néhány lovas Regementjeinek tartalékjokra ütött, a' hol ismét 1500 elesett, és 1300 elfogatott embereket, 400 eleségvivő szekeret, sok vágó marhát, 's valami 1000 lovat vesztett az ellenség.

Még egy régibb tudósításban ezeket írja az Orosz fő vezér *H. Kutusow*: — „Nov. 3-dikán réá ütött volt Gr. *Orlow-Denisow Wiasmánál* a' megveretett ellenséges Regementek' külömbkülömb tsapatjaikra; a' kik ugyan vakmerően oltalmazták magokat, de ismét megveretettek. Elvettünk az ellenségtől egy ágyút, és 40 külömbkülömbféle prédával terhelt szekeret. Elfogtuk: a' Bessanoi Hertzeg' *Camuse* nevű Titoknokját a' Cancellariájával együtt; Hartung testőrző Kapitánt, Schwabhaus Stabalis Auditort, és a' M. Ney armádájának 3 commissariusait 130 közemberekkel egyetemben. Ugyan ezen napon elfoglaltuk egy verekedés után *Wiasma* városát, a' melyből bajonét által kergettetett-ki az ellenség. A' Pernaui Regement rontván-bé oda legelől, lobogó zászlókkal és dobszó mellett nyitott magának útat a' holt testek közti. Három, ú.m. a' Vice Király, M. Davoust és Ney vezérléssek alatt lévő ellenséges armádák voltak jelen a' verekedésben. Az ellenség' holtakból és sebesekből álló vesztese réá ment 6000 emberekre; elfogtunk 2500 embert, kik között van ágyúzó Generális *Pelletier* az Adjutánsaival, 's a' M. Davoust Stábjának vezére, Morat. A' mi vesztesünk nem telt többre 500 elesteknél és sebeseknél. —

„*Wiasmának* elfoglaltatása után tovább nyomultak előljáró tsapatjaink és könnyű sere-

geink Smolensk felé, a' melly úton Wiasmától fogva Jeruig kergetvén a' Gen. Platow lovasai az ellenséget, elvettek tőlle ezen kergetés közben, egy zászlót, három ágyút; elfogtak 1000 embert; az útakat holt testek, sebesek, és betegek fedték-bé.

Egy más tudósításban Admirális Tschitschagoff az ő *Minsk* felé való előnyomulását, 's a' Gen. Winczingerode megszabadíttatását írja-le.

Frantzia Birodalom.

Páris. — A' Császár hazaérkezése Dec. 19-dikben reggel ágyúk' dörgése által adattatott tu tára a' népnek. Délután megmutatta magát ő Fige az ablakból az össze gyülekezve lévő sokaságnak, melly azonnal örvendező kiáltással harsogtatta a' levegőt. — 20-dikban déltájban tiszteletére ment a' Senátus, a' mellynek Elölülője Gr. *Lacépède* ilyen beszéddel köszöntötte a' thrónusban ülő Felséget: —,

„Császár! A' Senátus a' thrónus lábai eleibe hozta buzgósággal a' maga tisztelettel telyes szerentsekívánását azért, hogy Felséged a' maga népei között szerentsésen megjött. A' Felséged távolléte mindenkor nyomorúság a' nemzetre nézve, jelenléte pedig olly boldogság, melly az egész népet örömmel és bizodalommal tölti-el; Cs. K. Felséged megvetette a' maga szélesen kiterjedő birodalma' organizatiójának minden fundamentomos oszlopait: de sok tárgyak vannak tsakugyan még is hátra, a' mellyeket még jobban meg kell fundálni, vagy el kell végezni. A' mi Státusunk egész tökéletességre való vitettetésének leg kissebb haladása, nemzeti szerentsétlenség. Az alatt, hogy Felséged a' maga győzedelmes seregeivel a' fő várostól 800 óra távol-ságra volt, azon emberek, a' kik azon fogházakból szöktek vala - ki, a' hol a' Felsége jósága őket a' magok azelőtteni bűneik által érdemlett haláltól megmentatte vala, ezen fő városban meg akarták a' közönséges rendet zavarni, Elvették

büntetését a' magok új bűnöknök. Szerentsés Frantzia ország, mellyet a' maga monarchiai Constitutiója, a' polgárok között való egyenetlenkedésnek, 's a' részrehajlás véres gyűlölségének ártalmas következései, és a' revoluzióból folyó rettenetes rendetlenségek ellen, oltalmaz. —

„A' Császár' első Tanácsa, a' Senátus, melynek tekintete tsak akkor áll fenn, mikor azt a' Császár kívánja, és megmozdítja, a' Monarchiának és a' Felséged thronusának a' negyedik *Dynastiában* való megtartására állítatott - fel. A' Frantzia birodalom és a' jövendő világ meg fogják látni, hogy ő minden környúlállások között hűséggel teljesítette ezen szent kötelességet; annak minden tagjai miendenkor készen lesznek arra, hogy a' nemzeti bátorság' és boldogság' ezen palladiumának védelmezésében, meghaljanak. A' mi régi Dynastiáinknak kezdetekben nem egyszer láttuk, hogy azt parantsolták a' Monárchák, hogy minden rendű és rangú Frantziák esküdjenek - meg a' koronaörökösnek hűségére: megtörtént némelykor az is, hogy az ifjú Princzok, ha az ő ideje megengedte, az ő jövendőbéli méltóságának 's országglása tartásának jelentéséül, a' koronát a' fejire tették. —

„Az a' szeretet, mellyel a' *Római Király* eránt az egész nemzet viseltetik, bizonyosága valamint annak a' hajlandóságnak, mellyel a' Frantziák a' Felséged' vére eránt viseltetnek, úgy annak a' belső érzékenységnök is, a' melly minden polgárainknak megnyugtattatásokra szolgál, 's ezen *Felséges Gyermekekben*, az ő hozzájoktartozóknak bátorságokat, vagyonaiknak oltalmazóját, 's a' belső meghasonlásoknak, belső nyughatatlankodásoknak és politikai felfordulásoknak, mint a' népeket meglátogatható legnagyobb ostoroknak megakadályoztatóját, szemlélteti vélek. —

„Császár Felséged a' Moskaui tornyokra függesztette a' Frantzia zászlókat, Az ellenség tsak az által gátolhatta - meg a' Felséged győzedel-

meit, és csak az által álhatott plánumának eleibe, hogy a' *despota* uralkodóknak rút eszközeikhez folyamodott, a' midőn minden határ tartományait pusztákká tette, felégette, és a' maga fő városát, gazdagságának közép pontját, 's ily sok századok munkáját, a' lángok által semmivé tette. Azok rosszul esmerik, Császár! a' Felséged' szívét, a' kik a' magok vad őseiknek barbarus hadi szokásaikat megújították. Felséged' örömet lemondott volna azon győzedelmi jegyekről, a' mellyek ily sok vérontást, ily sok nyomorúságot okoztak az emberi nemzetnek. Az a' buzgóság, mellyel a' birodalomnak minden részéről gyűlnek a' zászlók alá a' múlt Szeptemberben megszóllított *conscriptusok*, mutatja mit várhasson Felséged a' Frantziáknak buzgó indulatjoktól, bátorságoktól, és hazafiúságoktól, azért, hogy a' száraz Európának külömbkülömb részait a' mi ellenségeinknek befolyássoktól meg menthessék, 's az állandó és tisztességes békeséget megszerezhessék. Méltóztasson Felséged a' Senátus' és a' Fr. nép' háládatosságának, szeretetének, és megsérthetetlen hűségének adózását elfogadni."

A' Császár e'képpen felelt: —,

„Senátorok! Elöttem kedves, és örömet hallok, a' mit nékem mondatok. A' Frantzia birodalom' ditsósége és hatalma feküdtek szíveimen: de a' mellyek közt azokra a' tárgyra fordítottam első gondolataimat, mellyek annak belső nyugalalmát fenntarthatják, 's az én népeimet a' belső meghasonlásoktól és a' fejetlenség' irtóztatóságaitól megoltalmazhatják. A' népek' boldogságának ezen ostorain fundáltam, a' Frantziáknak megégyesésekkel, és szeretetek által, ezt a' Felséges Thrónust, a' mellyhez a' jelenlévő időtől fogva köttetve van a' haza' állapota. —

„A' félelmes és gyáva katonák elrontják a' nemzetek' függetlenségét: de a' félelmes magistrátusok magát a' törvények' országát, a' thrónus

jussait, és a' társasági rendet teszik semmivé. Leg szebb halál volna annak a' katonának halála, ki a' ditsőség' mezején hal-meg, ha egy magistratualis személynek halála az uralkodónak, a' thrónusnak, és a' törvényeknek védelmezésében, még annál is ditsőségesebb nem volna. —

„Midőn én Frantzia országnak újjászülését munkába vettem, életemnek bizonyos esztendőig való megtartatását kértem a' gondviseléstől. Egy szempillantat alatt sokat el lehet rontani: de az időnek segedelme nélkül nem azt lehet ismét felépíteni. A' Státusoknak leg nagyobb szükségek van a' próbára kész magistratualis személyekre. —

„A' mi őseink' parola szavai voltak: — *A' Király meghalt: éljen a' Király!* Ezen kevés szóban van a' Monárchiának főbb boldogsága befoglaltatva. Én azt tartom, hogy népeimnek elmebeli tulajdonságaikat, mellyet ők külömbkülömb századokban kimútattak, jól kitanúltam; mindent megfontoltam, valami tsak a' mi históriánknak külömbkülömb szakaszaiban történt; 's még tovább is fogok rajta gondolkozni. —

„Az a' hadakozás, mellyet én az Orosz birodalom ellen folytatok, *politikai hadakozás*. Ezt én mérgelődés (indúlatoosság) nélkül folytattatom; jó szívvel megkíméltem volna ezen országot azon veszedelmektől, mellyeket magatsinált magának. Lakosainak nagy részit felfegyverkeztethettem volna önnön maga ellen, ha a' rabszolgáknak felszabadításokat kikiáltattam volna. Ezt sok faluk magok kívánták tőlem, de én az Orosz birodalomban ezen embereknek vad durvaságokat megesmévén, nem fordítottam hasznomra azt az eszközt, a' melynek sok familiák' halála 's leg rettenetesebb megbüntettetése lett volna a' következése. Az én ármádám veszteséget szenvedett: de ez azért történt, hogy a' téli hideg idő előtt eijött. Elfogadom előttem kifejezett hallandóságaitokat.“